

ยุทธศาสตร์เรื่องการริเริ่มสร้างสรรค์ของ NRI

เพื่อการเป็นผู้นำของประเทศไทยในหมู่ประเทศกำลังพัฒนา

โดย เชื้อวเวทย์ อิมศิริกุล
กรรมการผู้จัดการ
บริษัท เอ็นเนอร์จี แอนด์ ครีเอทีวิตี คอนซัลแตนท์ส จำกัด

1. ความเป็นมา

เมื่อปลายปี 2540 ได้เดินทางไปประเทศญี่ปุ่นในฐานะผู้เชี่ยวชาญ VE ของทีม Study Mission ซึ่งจัดโดยสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น) (ส.ส.ท.) หลังจากจบสิ้นการดูงานและส่งทีมกลับประเทศไทยแล้ว ตนเองก็อยู่ทำหน้าที่ประสานงานต่อให้แก่สมาคมฯ เนื่องจากโรงแรมที่พักอยู่ใกล้หมู่บ้านขายหนังสือเก่า ตกเย็นก็จะเดินดูหนังสือเก่าที่เกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะตนเองไปเรียนที่ญี่ปุ่นสาขาวิศวกรรมเครื่องกลไม่เคยสัมผัสกับเรื่องนี้มาก่อน เมื่อมีการค้นพบบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของ “คน” ก็อยากเรียนรู้ว่าในสาขานี้มีหนังสือเขียนว่าอย่างไรบ้าง นอกจากได้ซื้อหนังสือเกี่ยวกับ KJ Method, NM Method, และหนังสืออื่น ๆ ที่สนใจได้พอสมควรแล้วก็เดินกลับที่พัก ก่อนวกกลับเหลือบไปเห็นหนังสือชื่อ “ยุทธศาสตร์เรื่องการริเริ่มสร้างสรรค์” หน้าปกมีรูปนกเค้าแมววางอยู่บนหนังสือเล่มอื่นที่เรียงอยู่ด้านล่าง จึงรีบหยิบมาดูและตัดสินใจซื้อทันที (ราคา 2,060 เยน เหลือ 250 เยน) ปรากฏว่าเป็นหนังสือที่ Nomura Research Institute รวบรวมทีมจากผู้อำนวยการทั่วโลกของ Nomura เขียนขึ้นมาและพิมพ์เผยแพร่เมื่อปี 1990 นับว่าตนเองโชคดีที่ได้ซื้อหนังสือเล่มนี้มาโดยบังเอิญก่อนกลับที่พัก เมื่ออ่านแล้วก็อยากแปลเป็นภาษาไทย แต่ก็ทำคนเดียวได้ค่อนข้างยากจึงได้แปลเฉพาะที่สนใจบางส่วนและคิดว่าคงต้องทำเป็นทีม และมีเจ้าภาพเป็นองค์กรหากประเทศไทยสนใจและต้องการเป็นผู้นำทางด้านการพัฒนา “คน” ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อมุ่งสู่คลื่นลูกที่ 4 คือ สังคมการริเริ่มสร้างสรรค์ ก็สามารถแปลและใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานศึกษาวิจัยได้ค่าใช้จ่ายไม่มาก แต่จะมีผลต่อการจูงใจให้แก่ภาคการเมือง ภาคราชการ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ฯลฯ ให้เกิดความสนใจเรื่องการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อมุ่งสู่ยุคสังคมการริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะตามมาต่อจากยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร และจะใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเส้นทางลัดของการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูประบบราชการ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมได้โดยไม่ต้องคอยชาติหน้า

2. แก่นโครงของหนังสือ “ยุทธศาสตร์เรื่องการริเริ่มสร้างสรรค์ของ Nomura Research Institute”

2.1 ปก เป็นรูปนกเค้าแมวซึ่งถือว่าเป็นเทพธิดาแห่งความสุข คัมภีร์ภาพ เป็นผู้นำทางด้านปัญญาและศิลปะ เทคโนโลยี

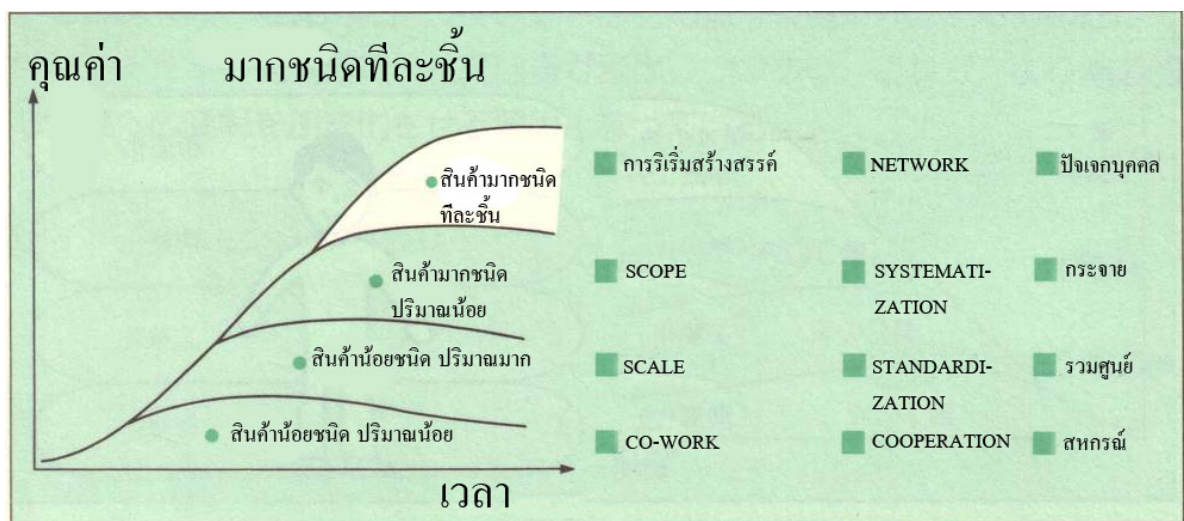
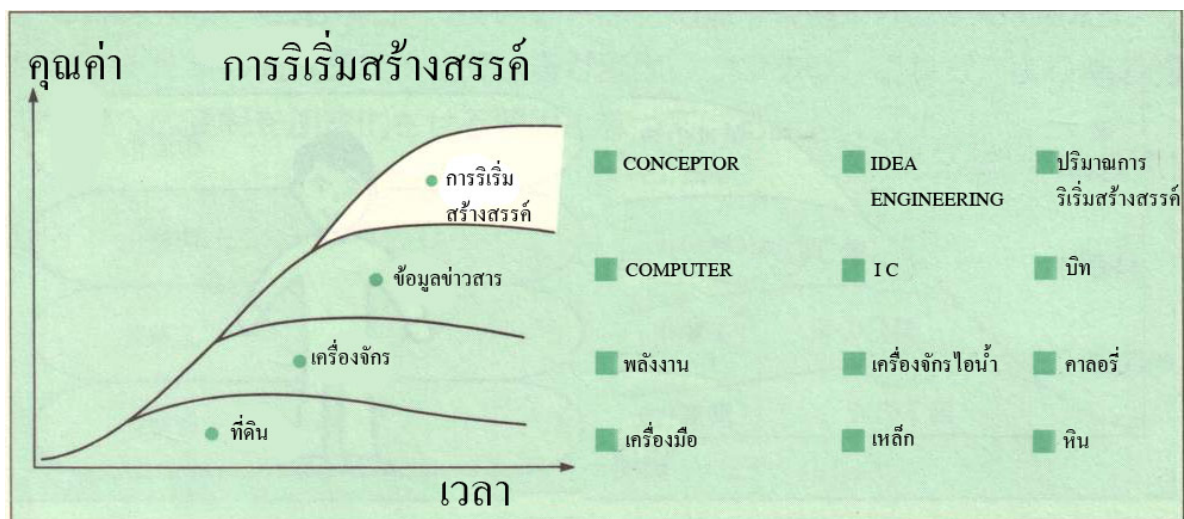
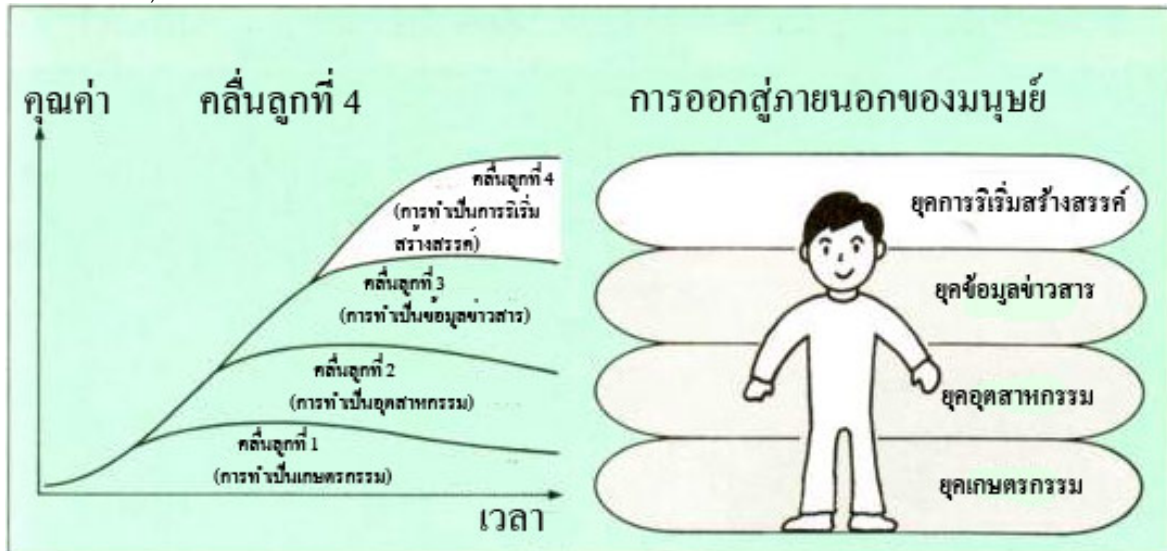
2.2 สารบัญ

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน 253 หน้า (ภาษาญี่ปุ่น) ซึ่งมีเนื้อหาที่น่าสนใจโดยสังเขป ดังนี้

ตอน	บท	หัวข้อ
- คำนำ - ข้อคิดเห็น		
<u>ตอนที่ 1</u> การเปิดม่านสู่ยุคการริเริ่มสร้างสรรค์	บทที่ 1 การทำให้เป็นวิชาชีพแห่งการริเริ่มสร้างสรรค์ บทที่ 2 การทำให้เป็นสังคมแห่งการริเริ่มสร้างสรรค์ บทที่ 3 การตอบสนองของวิสาหกิจต่อยุคการริเริ่มสร้างสรรค์	- การทำเป็นอุตสาหกรรม การทำเป็นข้อมูลข่าวสารและการทำเป็น การริเริ่มสร้างสรรค์ - ภาพของสังคมการริเริ่มสร้างสรรค์ - ยุทธศาสตร์เรื่องการริเริ่มสร้างสรรค์
<u>ตอนที่ 2</u> กระบวนการของการริเริ่มสร้างสรรค์	บทที่ 1 กระบวนการของการริเริ่มสร้างสรรค์ในการค้นคว้าพัฒนา บทที่ 2 กระบวนการของการริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาสินค้า บทที่ 3 กระบวนการของการริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบ บทที่ 4 กระบวนการของการริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาธุรกิจ	
<u>ตอนที่ 3</u> ยุทธศาสตร์เรื่องการริเริ่มสร้างสรรค์	บทที่ 1 วิธีการของการริเริ่มสร้างสรรค์ บทที่ 2 การจัดการการริเริ่มสร้างสรรค์	
- บทสรุป - ปัจฉิมลิขิต	คณะกรรมการสำหรับหัวข้อใหญ่ ๆ (Mega Theme)	

2.3 ตัวอย่างเนื้อหาบางตอน

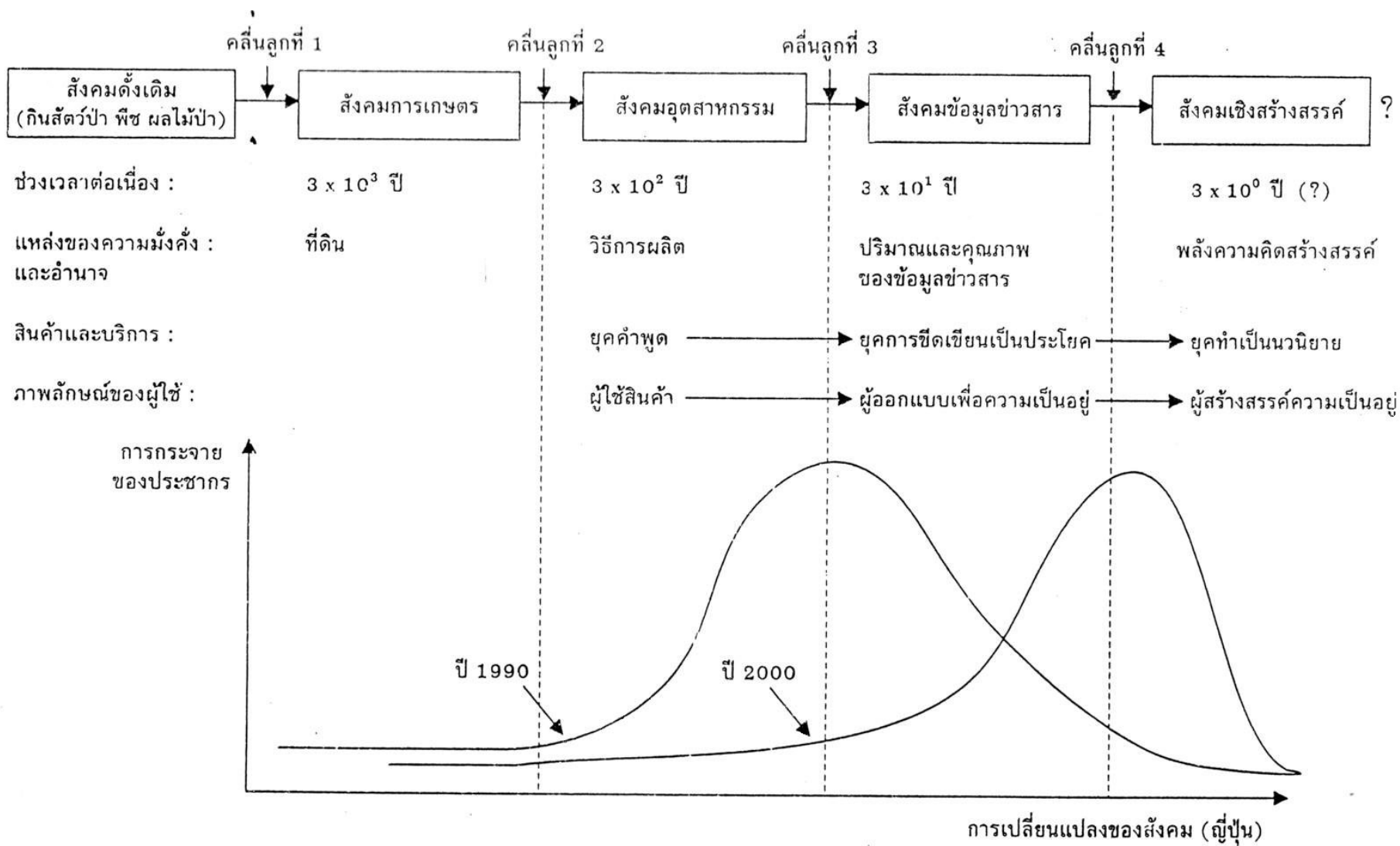
1) ภาพของสังคมการริเริ่มสร้างสรรค์

ภาพลักษณ์ของการเป็นสังคมการริเริ่มสร้างสรรค์

	การเป็นสังคมเกษตรกรรม	การเป็นสังคมอุตสาหกรรม	การเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร	การเป็นสังคมการริเริ่มสร้างสรรค์
1. คลื่น	คลื่นลูกที่ 1	คลื่นลูกที่ 2	คลื่นลูกที่ 3	คลื่นลูกที่ 4
2. ยุค	ก่อนศักราช 3,000 ปี ~	ศตวรรษที่ 18 ~	ปลายศตวรรษที่ 20 ~	ศตวรรษที่ 21 ~
3. การเปลี่ยนแปลงของสังคม	การทำเป็นเกษตรกรรม	การทำเป็นอุตสาหกรรม	การทำเป็นข้อมูลข่าวสาร	การทำเป็นการริเริ่มสร้างสรรค์
4. การปฏิบัติ	การปฏิบัติเกษตรกรรม	การปฏิบัติอุตสาหกรรม	การปฏิบัติข้อมูลข่าวสาร	การปฏิบัติการริเริ่มสร้างสรรค์
5. การออกสู่ภายนอกของมนุษย์	เท้า	มือ	หู ตา ปาก	หัว
6. คุณค่า	การทำเป็นสหกรณ์	การทำเป็นมาตรฐาน	การทำเป็นระบบ	การทำเป็นเน็ตเวิร์ค
7. Merit	Co. work	Scale	Scope	การริเริ่มสร้างสรรค์
8. การวัด	หิน	คาลอรี	บิท	ปริมาณการริเริ่มสร้างสรรค์
9. กฎ	กฎตามธรรมชาติ	กฎทางการเมือง	กฎทางเศรษฐศาสตร์	กฎทางวัฒนธรรม
10. อำนาจของประเทศ	กำลังทางทหาร	กำลังทางการเมือง	กำลังทางเศรษฐศาสตร์	กำลังทางวัฒนธรรม
11. รูปแบบของการผลิต	น้อยชนิดปริมาณน้อย	น้อยชนิดปริมาณมาก	มากชนิดปริมาณน้อย	มากชนิดขึ้นเดียว
12. เทคนิค	เหล็ก เครื่องมือ	เครื่องจักรไอน้ำ พลังงาน	I.C. คอมพิวเตอร์	IDEA ENGINEERING CONCEPT
13. ลักษณะเด่น	ที่ดิน เครื่องมือ สหกรณ์ เจ้าขุนมูลนาย เวลาตามธรรมชาติ	เครื่องจักร พลังงาน รวมศูนย์ รวมศูนย์อำนาจ เวลาเดียวกัน	ข้อมูลข่าวสาร ข้อมูล กระจาย กระจายอำนาจ ทุก ๆ เวลา	การริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิด (IDEA) ปัจเจกบุคคล เหมาะสมที่สุด เวลาอย่างอิสระ
14. KEY WORD	ธัญญาหาร ห้าชนิด อุดมสมบูรณ์ มั่งคั่ง	หนัก หนา ยาว ใหญ่	เบา บาง สั้น เล็ก	สุข สวย รัก ใกล้ชิดธรรมชาติ
15. ประเทศผู้นำ	อียิปต์ จีน	อังกฤษ	อเมริกา	ญี่ปุ่น ?

แนวทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยสังเขป

ที่มา : หนังสือเรื่อง "ญี่ปุ่นอีก 10 ปี จะเปลี่ยนเป็นอย่างนี้"
โดย KEN TOMIOKA, CHUKEISHUPPAN : หน้า 11

การเปรียบเทียบการริเริ่มสร้างสรรค์ของการวิจัยพัฒนาระหว่างญี่ปุ่นกับอเมริกา

	อเมริกา			ญี่ปุ่น		
	พื้นฐาน	ประยุกต์	พัฒนา	พื้นฐาน	ประยุกต์	พัฒนา
รัฐบาล	○	-	△	-	-	-
ธุรกิจ	△	○	○	-	⊙	⊙
มหาวิทยาลัย	⊙	-	△	△	△	△

หมายเหตุ : เมื่อเปรียบเทียบกับที่อื่นแล้ว

⊙ ยอดเยี่ยมมาก ○ ยอดเยี่ยม — เค่น ด้อยให้คะแนนยาก △ ด้อย

ที่มาของตาราง : การบรรยายที่ NRI โดย ผศ. เมเต้ สถาบันเทคโนโลยีโรเชสเตอร์ เมื่อ 12 ก.ย. 1989

3. การแก้ปัญหาในโรงเรียนกับการแก้ปัญหาในโรงงาน

ในหนังสือขั้นตอนเชิงปฏิบัติของกิจกรรมวิศวกรรมคุณค่า ของอาจารย์คานะโอะ อะกิยามา หน้า 97 ได้อธิบายเป็นตารางเปรียบเทียบระหว่างการแก้ปัญหาในโรงเรียนกับการแก้ปัญหาในโรงงานไว้อย่างชัดเจน จึงขอนำมาเป็นตัวอย่างให้อาจารย์ทุกท่านได้ลึอกคิดและช่วยกันส่งเสริมแนวทางของยุทธศาสตร์ต่อไป

เทคนิค DSM by HAT ได้ค้นพบวิธีการเพื่อพิสูจน์ในเชิงปฏิบัติจริงก่อนข้างครบถ้วนแล้ว จึงคอยการพิสูจน์ยืนยันของทีมงานศึกษาวิจัยจากทุก ๆ สาขาวิชา ทุก ๆ องค์กรของประเทศไทย เพื่อจัดทำเป็นแผนงาน Fast Track ต่อไป และยินดีร่วมงานทั้งการวางแผนและการดำเนินการจริงอย่างจริงจัง เพราะเป็นการสานฝันให้เป็นจริงในช่วงที่ยังมีชีวิตอยู่

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสาขาวิชาหนึ่งที่ขาดตำราที่เขียนลงลึกถึงการปฏิบัติให้เข้าใจอย่างทะลุปรุโปร่งได้ เราไม่เคยมีหัวข้อวิจัยว่าคนในโรงงานแก้ปัญหากันอย่างไร คำตอบคืออะไร การแก้ปัญหาอย่างซ้ำ ๆ ซาก ๆ คือ สิ่งที่ทำกันทั่วโลก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะเป็นเครื่องผ่อนแรงที่สำคัญสำหรับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย แต่เรายังต่างคน ต่างทำกันอยู่แบบตาบอดคลำช้างไม่รู้จักจบสิ้น มนุษย์เราจะสูญเสียไปกับความคิดแบบเดิม ๆ วิธีการแบบเดิม ๆ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ และวิเคราะห์หาสาเหตุไม่ได้ เจ้าภาพไม่ปรากฏอีกมากโดยไม่มีใครสนใจศึกษาวิจัยหรืออาจเป็นการมองข้ามที่ใหญ่หลวงของมวลมนุษย

คาดว่า Know – how นี้สามารถจัดทำเป็น Software (ต้องช่วยกันพัฒนาก่อน) ส่งออกได้และเป็นสินค้าที่เราไม่ต้องการ โกดัง Packing Logistic ใด ๆ ทั้งสิ้น นั่นก็คือ ในขณะที่ NRI เขียนตำราเผยแพร่ นั้น เราคิดสินค้าในยุคสังคมการริเริ่มสร้างสรรค์ได้แล้วเพราะเป็นปัญหาของการสร้างทรัพยากรบุคคลระดับสากล แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าการยอมรับในสังคมบ้านเราก่อนข้างช้าและไม่สร้างสรรค์เลย

● ขั้นตอนการแก้ปัญหา

คาดว่ายังไม่มีสถาบันใดในโลกได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาแนวทางในเชิงปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นรูปธรรมในเรื่องนี้ จึงน่าจะเกิดเป็นหัวข้อวิจัยต่าง ๆ มากมายเกี่ยวกับมนุษยศาสตร์ของประเทศไทยเพื่อแต่งเป็นตำราให้ชาวตะวันตกได้อ่านสิ่งแปลกใหม่กันบ้าง เมื่อถึงตอนนั้นก็ส่งเสริมให้ปลูกต้นฝรั่งหน้าบ้าน ๆ ละต้น

4. บทสรุป

กล่าวมาถึงตรงนี้ คิดว่าทุก ๆ ท่านคงจะมองภาพของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่คลื่นลูกที่ 4 ได้แล้ว และเราก็คิดวิธีการหรือ Know how ได้เกือบครบถ้วนแล้ว เมื่อเรามี “คน” มี “โรงเรียน” มี “โรงงาน” ซึ่งทุกอย่างเป็นวัตถุดิบในประเทศของเราเองและเป็นวัตถุดิบด้านแรงงานของกระบวนการผลิตของกระบวนการทำงาน และของกระบวนการริเริ่มสร้างสรรค์ได้ทั้งหมด ดังนั้น หากมหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน และองค์กรต่าง ๆ ประกาศยุทธศาสตร์และกลยุทธ์รวมทั้งแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้แล้ว เชื่อว่า ความสำเร็จในการพัฒนาสู่ความเป็นผู้นำของประเทศไทยในหมู่ประเทศกำลังพัฒนาจะมีสูงอย่างยิ่ง เพื่อเป็นตัวอย่างให้องค์กรชั้นนำของประเทศรีบตัดสินใจโคลนนิ่งเทคนิค DSM by HAT โดยเร็วซึ่งยังไม่สายสำหรับการเริ่มต้นของสิ่งใหม่ ๆ ซึ่ง “เวลา” จะเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดสำหรับการตัดสินใจดำเนินการของทุก ๆ สิ่ง!

ในขณะที่การเปรียบเทียบระหว่างประเทศในหลายเรื่องทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษา ผลิตภาพ ประสิทธิภาพแรงงาน ฯลฯ ซึ่งเรามักจะอยู่ในอันดับท้าย ๆ จึงใคร่ขอวิงวอนมายังผู้บริหารประเทศ นักวิชาการ ข้าราชการและเอกชน โปรดอย่ามองข้ามเรื่องการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่มนุษย์ควบคู่ไปกับการให้การศึกษาเพื่อเร่งดำเนินการก่อนประเทศอื่นในสิ่งที่นักวิทยาศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ของโลก คือ แอลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ได้กล่าวไว้ว่า “Imagination is more important than knowledge.”

อ้างอิง

1. หนังสือ ยุทธศาสตร์ เรื่อง การริเริ่มสร้างสรรค์
ของ Nomura Research Institute
2. หนังสือ ขั้นตอนเชิงปฏิบัติของกิจกรรมวิศวกรรมคุณค่า (Value Engineering, VE)
เขียนโดย คาเนโอะ อาคิยามา แปลและเรียบเรียงโดย เชี่ยวเวทย์ ยิ้มศิริกุล
3. คู่มือการประหยัดพลังงาน เอกสารเพื่อการศึกษาการประหยัดพลังงานของประเทศญี่ปุ่น
แปลและเรียบเรียงโดย เชี่ยวเวทย์ ยิ้มศิริกุล
4. หนังสือรากฐานของวิศวกรรมคุณค่า (VE)
โดย มหาวิทยาลัยซันโน แปลและเรียบเรียงโดย เชี่ยวเวทย์ ยิ้มศิริกุล
5. หนังสือการวิเคราะห์หน้าที่
เขียนโดย คาเนโอะ อะคิยามา บรรณาธิการตรวจแปลโดย เชี่ยวเวทย์ ยิ้มศิริกุล